

18.1.2020

Sosiaali- ja terveysministeriö

Vastaus täydennyspyyntöön

Viitaten sosiaali- ja terveysministeriön pyyntöön liittyen hallintovaliokunnan vastineen täydennykseen, sisäministeriö toteaa hallintovaliokunnan esittämistä kysymyksistä seuraavaa:

1) Millaista virka-apua kultakin virka-apuviranomaiselta tarkkaan ottaen odotetaan?

Virka-avun yleisenä edellytyksenä on se, että hallintotoimi, jonka toteuttamiseen pyydetään toisen viranomaisen virka-apua, kuuluu virka-avun pyytäjän tehtäväpiiriin. Sisäministeriön poliisiosaston mukaan hallituksen esityksen **59 c §:stä** käy selkeästi ja tarkkarajaisesti ilmi, minkä hallintotoimen toteuttamiseen virka-apua pyydetään. Pidämme näin ollen säännöstä hyvin muotoiltuna.

Virka-apua olisi oikeus saada 59 b §:ssä tarkoitetun *tarkastuksen toimeenpanemiseksi*, 59 c §:n 4 momentissa tarkoitetun *toiminnan keskeyttämiseksi* ja 58 g §:ssä tarkoitetun *tilan sulkemiseksi*. Tässä virka-avun pyytäjän (aluehallintoviraston, kunnan tai Liikenne- ja viestintäviraston) toimivaltaan kuuluva toimenpide on perimmäinen ja virka-avun antajan (poliisin) toimenpide on avustava toteuttamistoimi.

Vastaavanlaisesti on muotoiltu voimassa olevassa tartuntatautilain 58 b §, jonka mukaan poliisin on tarvittaessa annettava aluehallintoviraston pyynnöstä virka-apua *valvonnan* ja 58 b §:n 1 momentissa tarkoitetun ravitsemusliikkeen *sulkemisen toimeenpanemiseksi*.

Sen sijaan voimassa oleva 89 §:ssä ei ole tarkemmin määritelty virka-avun sisältöä.

2) Millaiseen sääntelyyn tämä perustuu kunkin virka-apuviranomaisen osalta?

Poliisilain 9 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan poliisin on annettava pyynnöstä muulle viranomaiselle virka-apua, *jos niin erikseen säädetään*. Poliisin on annettava virka-apua muulle viranomaiselle myös laissa säädetyn valvontavollisuuden toteuttamiseksi, jos virka-apua pyytävää viranomaista *estetään* suorittamasta virkatehtäviään. Jälkimmäisessä tapauksessa on syytä korostaa sitä, että estämisestä on kysymys myös niissä tapauksissa, joissa estäminen ei

Lainsäädäntöneuvos Tiina Ferm/SM, PO

ole vielä alkanut, mutta on perusteltua syytä epäillä sen tulevan tapahtumaan (HE 224/2010 vp, s. 156/II). Poliisilain 9 luvun 1 §:n 1 momentin jälkimmäisessä virkkeessä tarkoitetuissa tapauksissa on niin ikään edellytyksenä, että valvontaviranomaisella on toimivalta valvontatehtävän suorittamiseksi, mutta poliisi vain poistaa esteen (käyttäen omia toimivaltuuksiaan), joka estää valvontaviranomaista suorittamasta tehtäväänsä.

Virka-avun antajan toimenpide on avustava toteuttamistoimi. Poliisi mahdollistaa omilla toimivaltuuksillaan virka-apua pyytäneen viranomaisen toiminnan. Keskeistä on huomata, ettei virka-apua koskeva sääntely luo uutta toimivaltaa virka-apua antavalle viranomaisille, eikä lisää virka-avun saajan toimivaltaa. Tämän vuoksi virka-avun pyytäjällä on oltava selkeä toimivalta *siinä asiassa*, jonka tehtävän suorittamiseksi se pyytää poliisilta virka-apua.

3) Katsotaanko oikeudellisesti mahdolliseksi virka-avun antaminen pelkäämällä perusteella, että laissa mainitaan virka-apua antava viranomainen ilman, että määritellään virka-aputehtäviä ja niiden käyttämiseen tarvittavaa toimivaltaa lain tasolla.

Poliisiosaston mukaan hallituksen esityksen 59 c §:ssä ehdotettu sääntely on selkeää. Lähtökohtaisesti poliisilla on valta käyttää poliisilain toimivaltuussäännöksiä myös virka-apua suorittaessaan. Kuten edellä on todettu virka-apua koskeva sääntely ei kuitenkaan luo uutta toimivaltaa virka-apua antavalle viranomaisille, eikä lisää virka-avun saajan toimivaltaa. Näin ollen virka-avun pyytäjän toimivaltaan kuuluva toimenpide on perimmäinen ja virka-avun antajan (poliisin) toimenpide on avustava toteuttamistoimi. Tämän vuoksi virka-avun pyytäjällä on oltava selkeä toimivalta *siinä asiassa*, jonka tehtävän suorittamiseksi se pyytää poliisilta virka-apua. Tarvittaessa valtuussäännös tulisi säätää erikseen siinä laissa, joka sisältää erityissäännöksen virka-avun antamisesta.

Hallituksen esityksen 89 §:ssä virka-avun sisältöä ei ole tarkemmin yksilöity. Kyse on voimassa olevasta pykälästä, joka on säädetty vuonna 2016 perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella. Vastaavanlaisia virka-apupykälä on voimassa olevassa lainsäädännössä varsin paljon.

Virka-avun antamisen edellytyksenä on, että annettavan avun muoto kuuluu poliisin säännönmukaiseen tehtäväpiiriin, joten tartuntatautilain 89 §:n mukaan virka-apua ei voi pyytää minkä tahansa terveydenhuoltoviranomaiselle kuulevan toimenpiteen suorittamiseksi ja missä laajuudessa tahansa vain sillä perusteella, ettei tartuntataudin leviämistä voida muulla tavoin estää. Jotta

Sisäministeriö

Inrikesministeriet

Lainsäädäntöneuvos Tiina Ferm/SM, PO

käytännön tilanteessa virka-avun antaminen olisi jouhevaa, virka-avun pyytäjän tulisi pystyä täsmällisesti tuomaan ilmi, minkä virka-avun pyytäjän toimivaltaan kuuluvan hallintotoimen toteuttamiseen virka-apua pyydetään. Poliisi ei voi toimia epämääräisten ja hyvin laveasti muotoiltujen virka-apupyyntöjen varassa. Luonnollisesti resurssivajetta ei voi korvata virka-avulla eikä virka-avun antaja voi käytännössä hoitaa virka-apua pyytäneen viranomaisten tehtäviä virka-apuna. Tällöin kyse olisi tosiasiallisesti toimivallan siirrosta, joka ei ole virka-avun tarkoitus.

Lopuksi nostetaan vielä esille tarpeen täsmentää ehdotettua 59 c §:n samalla tavalla kuin ehdotetun 89 §:n osalta on tehty, eli mahdollistaa virka-avun antamisesta kieltäytyminen silloin, kun sen antaminen vaarantaisi virka-apua antavalle viranomaiselle säädettyjen muiden tärkeiden tehtävien suorittamista.

Lainsäädäntöneuvos Tiina Ferm